

Uppenbarelsebokens budskap

Föredrag av kyrkoherde S Bergman vid kyrkodagar på Finnåkers kursgård den 10 augusti 2013.
Här återgivet i utvidgad form.

Inledning

Det vi skall tala om i dag är Uppenbarelsebokens budskap eller hur vi skall förstå denna bok i Bibeln. Johannes Uppenbarelse talar om Jesu Kristi återkomst och de händelser som föregår den. Det är en bok full av syner och bilder, ofta dramatiska och färgstarka, men också skrämmande. Det finns många kristna som helst undviker Uppenbarelseboken, därför att den är så gåtfull och svår att förstå. Vi har nog alla haft problem med denna den sista boken i Bibeln. Jag har blivit ombedd att säga något om hur man skall läsa och förstå denna bok, och det vill jag med Guds hjälp försöka göra i dag.

Uppenbarelsebokens författare

Johannes Uppenbarelse kallas också för Johannes *apokalyps* (av grekiskans *apokalypsis*, ”avslöjande” av fördolda ting). Den uppenbarar hemligheter om den yttersta tiden. I dess inledning eller prolog står det, att det är ”*Jesu Kristi uppenbarelse, som Gud gav honom för att visa sina tjänare vad som snart måste ske*” (1:1). Därför sänds en ängel till Johannes med denna uppenbarelse från Gud och genom Jesus själv. När Johannes presenterar sig i kap. 1 säger han inte, att han är apostel utan bara att han är en Guds tjänare och en kristen broder, som förvisats till ön Patmos utanför nuvarande Turkiets västkust. Han befinner sig där ”*för Guds ords och Jesu vittnesbörds skull*” (1:9), dvs. på grund av hans bekännelse till Jesus och hans ord.

Denne Johannes identifierades i kyrkans första tid av de allra flesta som aposteln Johannes, Sebedeus son. Han var enligt traditionen på äldre dagar verksam som biskop med säte i Efesus i västra delen av nuvarande Turkiet. Justinus Martyren, en kyrkofader på 100-talet, anger aposteln Johannes som författare. Och kyrkofadern Irenaeus, en fransk biskop verksam under senare delen av 100-talet, säger att Johannes skrev sin bok år 95 under kejsar Domitianus regering, och att han under dennes förföljelser av de kristna hade förvisats till ön Patmos. Men med tiden dök andra kyrkofäder upp som hävdade att det inte var aposteln Johannes utan en annan Johannes som var presbyter, dvs. präst, också han i Efesus. Efesus är i dag en av världens mest arkeologiskt utgrävda städer. Man har där funnit två gamla gravar över ledare i den kristna församlingen, båda med namnet Johannes. Till dem som betvivlade att Uppenbarelseboken var författad av aposteln Johannes hörde bl.a. Dionysius av Alexandria (200-talet) och Cyrillus av Jerusalem (300-talet). De var också bekymrade över att farliga läror om ett jordiskt tusenårsrike spreds med hjälp av Upp. 20. Kiliasterna (av ”tusen” på grekiska), som anhängare av denna lära brukar kallas, sade att Kristus skulle komma tillbaka till jorden och tillsammans med återuppståndna martyrer och andra heliga regera över världen i tusen år. Kiliansmen går inte ihop med vad Jesus i evangelierna lär om Guds rike. Vi återkommer till detta längre fram.

Uppenbarelseboken och NT:s kanon

Kyrkan hotades tidigt av olika gnostiska rörelser, som gjorde anspråk på att ha en djupare och andligare kunskap och tillgång till muntliga traditioner från apostlarna. En rad falska skrifter under apostlanamn började dyka upp. Den kristna kyrkan blev snart tvungen att klart avgränsa vilka skrifter som var apostoliska och kunde tjäna som kanon eller ”rättesnöre” för kyrkan, dvs. vara norm för kristen tro och kristet liv.

Kanonprocessen började redan medan lärjungar till apostlarna ännu levde. I Eusebius kyrkohistoria från 300-talet får vi reda på vad man i den gamla kyrkan kom fram till. Det fanns en grupp på 20 skrifter som det rådde total enighet om i hela kyrkan, som kom att kallas *homologomena*, de allmänt erkända skrifterna. I denna grupp ingick de fyra evangelierna, Apg., Paulus 13 brev, 1 Joh. och 1 Petr. Dessa var bevisligen och bortom all tvekan av apostoliskt ursprung. De hade brukats i hela kyrkan från början. Sedan fanns det en grupp på 7 skrifter som det rådde mer eller mindre delade meningar om, och dessa kom att kallas för *antilegomena*, de motsagda eller omstridda skrifterna. Det var Hebr., 2 Petr., 2 och 3 Joh., Jak., Jud., och Upp. När det gällde dessa fanns det inte tillräcklig bevisning om deras apostoliska ursprung som godtogs av alla. Somliga betvivlade deras äkthet.

Man kom så småningom fram till att alla 27 böckerna skulle ingå i NT och användas i kyrkorna. Det bestämdes slutligt på ett kyrkomöte i Kartago 397. Men det innebar inte att *antilegomena* nu fick samma rang och dignitet i kyrkan som de övriga skrifterna. De togs med – men med viss reservation, nämligen att lärofrågor inte skulle avgöras enbart med hänvisning till vad som stod i de dessa böcker. Först om en sak var klart belagd i de säkra, apostoliska böckerna kunde man hämta stöd för den även i *antilegomena*. Dessa böcker skulle således läsas i ljuset av de allmänt erkända skrifterna – inte tvärtom.

Så har också den lutherska kyrkan använt sig av dessa böcker i NT. Den som skrivit mest utförligt och klart om detta är Martin Chemnitz (1522-1586), lutherdomens främste teolog efter Luther. I sin stora granskning av den romersk-katolska motreformationens kyrkomöte i Trident 1545-63 (Examen Concilii Tridentini) säger han om de omstridda böckerna:

Ingen lära som inte har en säker och klar grundval i de kanoniska böckerna bör hämtas ur dessa böcker. Inget kontroversiellt kan bevisas utifrån dessa böcker, om det inte finns andra bevis och bekräftelser i de kanoniska böckerna ... Det råder inget tvivel om att detta var den gamla kyrkans mening.

Med ”de kanoniska böckerna” avsåg Chemnitz *homologomena*, de icke ifrågasatta böckerna, de böcker som Luther kallade för ”de rätta, vissa huvudböckerna”. Lutheranerna höll således fast den gamla kyrkans syn. Upp. kap. 20 fick t.ex. inte användas som utgångspunkt för någon lära om ett kommande jordiskt tusenårigt rike med fred och lycka på jorden under kristet styre. En sådan lära har nämligen inget stöd i de klart apostoliska skrifterna.

Luthers syn på Uppenbarelseboken

Luthers syn på Upp. framgår av två olika företal till denna bok. Det första skrev han 1522. Det var kort, rymdes på en sida och var mycket negativ. Han ansåg den vara varken "apostolisk eller profetisk". Han påpekade att ingen annan bok vare sig i GT eller i NT i så hög grad bygger på bilder som Uppenbarelseboken. "Min ande kan inte förlika sig med denna bok", skriver han. Apostlarnas ämbete utmärktes av att man talade i enkla och klara ord om Kristus, hans lära och gärningar och inte i bilder och syner. Han hänvisar också till att boken förkastades av flera kyrkofäder. Han ville, säger han, "hålla sig till de böcker som presenterade Kristus klart och rent." Men han betonade också att detta var hans personliga åsikt och gav var och en frihet att ha en annan uppfattning om denna bok.

I det andra och längre förordet på ett tiotal sidor som han skrev 1530 är han mer positiv. Han håller fast vid att tolkningen av Upp. ofta var osäker, och han håller fortfarande fast vid den åtskillnad bland böckerna som den gamla kyrkan hade gjort. Men han anser nu att Upp. har mycket värdefullt att tillföra, bara man läser och tolkar den utifrån de klart apostoliska skrifterna. Han ger exempel på det genom korta kommentarer till praktiskt taget alla kapitlen i Upp. Utan sådan utläggning, skriver han, "förblir den en fördold och stum profetia". Men rätt förstådd skänker den tröst och hjälp i den yttersta tidens vånda och kamp. Han skriver avslutningsvis: "Vi ser i denna bok att mitt i alla bedrävelser och plågor från vilddjur och onda änglar är Kristus likväl med sina heliga och vinner seger till slut." Bokens stora budskap till alla kristna är således enligt Luther detta: *Kristus för sin kyrka genom prövningar och lidanden till härlig seger.* Med det temat för ögonen skall vi läsa Uppenbarelseboken.

Uppenbarelsebokens innehåll

Uppenbarelsebokens egen disposition framgår av Jesu befallning till Johannes i första kapitlet: "Skriv ... vad som är och vad som skall ske härefter" (1:19). Dessa ord ger oss bokens två huvuddelar delar. "Vad som är" handlar om det andliga tillståndet i några namngivna församlingar i Mindre Asien på Johannes tid, och "vad som skall ske härefter" talar om vad som skall hända framöver till dess Kristus kommer tillbaka på himmelens skyar på jordens sista dag.

Vi kan dela upp denna tvådelning i fler delar, i sju delar som i sin tur innehåller sju avsnitt varav de fem första består av sju syner som Johannes får se (se bifogad [tablå](#)). Sju är ett betydelsefullt tal i Upp. Det som händer i dessa syner följer inte alltid en kronologisk ordning. Det finns naturligtvis i stora drag en rörelse fram mot Kristi återkomst och domens dag. Men man kommer till domens dag flera gånger. Sedan vänder handlingen tillbaka igen och en ny serie syner följer. En del syner, särskilt de som rör domens dag, ger olika aspekter av sådant som i själva verket sker samtidigt. Att försöka fastställa tider och stunder när det ena eller andra sker är därför inte lätt. Det är nog inte heller meningen att vi skall försöka göra det. Snarare är det så att varje tid kan känna igen sig i det som Upp. säger. Tecknen på att den yttersta dagen närmar sig finns hela tiden, men de blir tydligare och tydligare allteftersom tiden går.

Man kan se således Uppenbarelseboken som sju avsnitt, som vart och ett och ger en

bild av världens gång mot domen och slutet. Lägg märke till ”pauserna”. Det är en slags mellanakter eller andningshål med tröstande visioner för kyrkan under allt det bedrövliga som sker på jorden. I dessa vilopauser, och även på andra ställen, dyker den himmelska församlingen framför tronen upp och prisar Gud och Lammet för frälsningen. Vi påminns om att ”*äran, makten och väldet tillhör vår Gud i evighetersnas evigheter*” (7:12). Vi får höra om Gud, hur han för sin lidande kyrka till seger i kraft av Lammets blod.

Några saker att tänka på vid läsning av Uppenbarelseboken

A. *Upp. skall tolkas i ljuset av vad Jesus i evangelierna och NT i övrigt klart lär om den yttersta tiden.*

Detta är den viktigaste grundregeln.

B. *Upp. presenterar sitt budskap i symboler och bilder – varning för bokstavlig tolkning.*

Allt är inte symboliskt, men mycket är det. Talet 144 000 är t.ex. inte en exakt siffra på antalet frälsta eller en frälst elit (som t.ex. Jehovas Vittnen tror eller har trott). Gog och Magog är inte två folkslag på jorden som man kan identifiera. Harmagedon är inte en geografisk plats i Palestina där en stor slutstrid skall utkämpas. Tolkar man bilder bokstavligt missar man helt poängen med bildspråket. Vi bör sträva efter att se till helheten och inte fastna i detaljer.

C. *Upp. beskriver inte händelserna i strikt kronologisk ordning. Ibland handlar synerna om olika saker som sker samtidigt.*

Detta gäller i synnerhet synerna i kap. 17-20 om Kristi seger över Antikrist rike och Satan.

D. *Upp. handlar om kyrkans andliga kamp och slutliga seger – använd den inte som spådomsbok och spekulationer i andra avseenden.*

T.ex. till att förutspå kommande världskrig och liknande. Syftet med boken är inte att ge oss upplysningar om tider och stunder, om yttre, världsliga och politiska händelseförlopp. Syftet är andligt: att vi skall hålla oss vakande och beredda och vara rustade till strid mot onda andemakter. Tänk på aposteln Paulus ord: ”*Ty vi strider inte mot kött och blod utan mot furstar och väldigheter och världshärskare här i mörkret, mot ondskans andemakter i himlarna*” (Ef. 6:12). Det är framför allt denna andliga strid som visualiseras i Upp.

E. *Upp. är skriven till tröst och styrka för den troende kyrkan i den yttersta tidens kamp och strid. Bokens budskap är: Kristus för de sina genom lidande till härlig seger.*

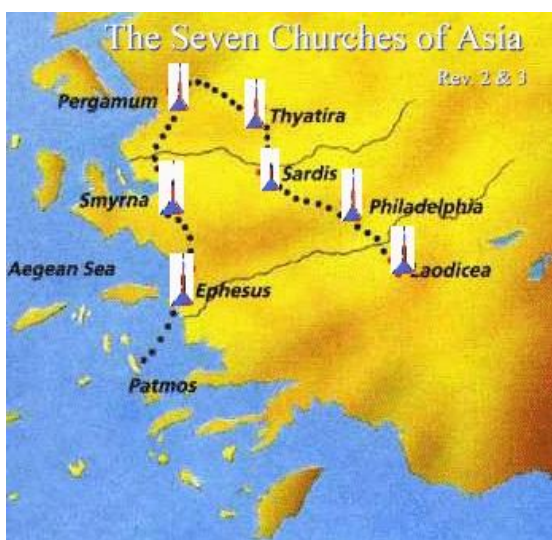
Vi hinner här inte igenom hela Uppenbarelseboken. I stället skall vi ge några exempel på hur vi läser denna bok med ovan nämnda punkter i minnet. Men låt oss börja med att säga något om:

De sju sändebreven (kap. 2 och 3)

Till formen är Upp. ett brev sänt till sju församlingar (inte symboliska utan verkliga) i den romerska provinsen Asien, men till innehållet är den snarast en hel bok. På Patmos får Johannes i en Andens hänryckning på ”*Herrens dag*”, alltså en söndag, en befallning av en mäktig röst, ”*lik ljudet av en basun*”, att skriva ner vad han får se

och skicka det ”till de sju församlingarna i Efesus, Smyrna, Pergamus, Tyatira, Sardes, Filadelfia och Laodicea” (1:10-11). Han vänder sig om och får se Kristus, som en Människoson stående mitt bland sju ljusstakar av guld, klädd i fotsid klädnad och med ett bälte av guld runt midjan. Hans hår är vitt som vit ull och snö, hans ögon som eldslågor. Hans fötter liknar skinande, glödande malm. I högra handen har han sju stjärnor och från hans mun utgick ett tveeggat svärd och hans ansikte lyste som solen (1:12-16).

Vad de sju ljusstakarna och de sju stjärnorna symboliserar får vi reda på i v. 20. Det är inte så ofta det sker i Upp. De sju stjärnorna är de sju församlingarnas änglar (på grekiska *angelos* = budbärare) och syftar här på respektive församlings biskop eller präst. De sju ljusstakarna runt omkring Jesus är de sju församlingarna.

Boken börjar med ett särskilt brev till var och en av dessa församlingar på Johannes tid. De sju församlingarna låg alla sju vid livligt trafikerade romerska post och militärvägar. Bokrollen kunde således lätt skickas runt till de olika församlingarna. Den skickades troligen ut som en rundskrivelse. Det betyder att alla sju sändebreven lästes i alla församlingarna och att alla också fick del av bokens andra del om ”vad som skall ske härefter”. Sedan spreds den till fler församlingar. Den var till för hela kyrkan. Det framgår också av orden: ”Den som har öron må höra vad Anden säger till församlingarna”, vilket upprepas i alla sändebreven.

Sändebreven har en likartad uppbyggnad. Herren Kristus framställs under olika attribut som den som talar (t.ex. ”Så säger han som har det skarpa, tveeggade svärdet”, ”han som är Amen, det trovärdiga och sanna vittnet” osv.). Han börjar med beröm, ett erkännande av det goda som finns i församlingen, och kommer därefter med förebråelser för sådant som inte är bra i församlingen och en förmaning att göra bot och bättring. Detta gäller alla församlingarna med undantag för församlingen i Smyrna och Filadelfia, som bara får beröm. Sardes och Laodicea får bara klander. Sist kommer några uppmuntrande och tröstande ord med löften om vad ”den som segrar”, dvs. den som håller ut i tron på Jesus, skall få del av.

Nu kommer vi till den svårare delen av Uppenbarelseboken.

Paus – Tronvisionen och inledningen till de sju inseglan (kap. 4)

I kap. 4 får Johannes se en dörr öppen in till himlen. En röst säger: ”Kom hit upp, så skall jag visa dig vad som måste ske härefter” (4:1). Nu börjar den del som handlar om framtiden. Johannes ser en tron och någon som satt på tronen. En regnbåge som av smaragd omgav tronen. Runt omkring står 24 troner och på dem sitter 24 äldste, klädda i vita kläder och med kronor av guld på huvudet. Från tronen blixtrar och

dundrar det. Framför tronen är det som ett hav av glas, klart som kristall. Tronen omges av fyra bevingade väsenden fulla av ögon framtill och baktill. Det första liknade ett *lejon*, det andra en *tjur*, det tredje en *människa* och det fjärde en flygande *örn*. Dag och natt upprepar de: ”*Helig, helig, helig är Herren Gud, den Allsmäktige.*” Och när de gör det faller alla 24 äldste ner och tillber honom som sitter på tronen. Detta är den stora tronvisionen. Tio gånger nämns ordet tron eller troner i kapitlet.

Här börjar svårigheterna med Uppenbarelsebokens bildspråk, nämligen att förstå vad bilderna betyder. Bibeln skall tolkas bokstavligt. Det är något vi värnar om, men inte när det uppenbart är fråga om bilder. Vilka är t.ex. de 24 äldste och de fyra väsendena? Någon förklaring ges inte i texten. Hur gör vi då?

Tolkningshjälp

Ibland är det så att texten själv anger betydelsen. Vi får t.ex. reda på vad de sju stjärnorna och de sju ljusstakarna symboliserar. Men ofta ges inte sådana förklaringar.

Ibland kan vi få hjälp av andra delar av Upp. När det i kap. 6 talas om ryttaren på den vita hästen och man undrar vad han står för kan man få hjälp av att det längre fram i kap. 19, där det också talas om en ryttare på en vit häst som har namnet ”Guds ord”.

Vi kan också få hjälp av hela bibeln i övrigt. Upp. är genomvävd av anspelningar på GT: liga profetior om Kristus och vad som skall ske i kommande dagar. Den återger inga direkta citat från GT men det finns mängder av kopplingar till uppenbarelser och syner i Hesekiels och Sakarjas och Daniels bok (t.ex. Daniels syn om en som liknade en Människoson som kom med himlens skyar, Dan. 7).

Talsymboliken

Vi behöver också känna till lite om siffrorna i Upp. Siffrorna och talen är i regel symboliska.

Talet 3 betecknar Gud: ”*han som är och som var och som kommer*”, 1:4, 8. Gud är den trefalt helige, 4:8

Talet 4 betecknar den av Gud skapade världen.

Talet 6 är syndens och ofullkomlighetens tal. Det står för människans uppror mot Gud.

Talet 7 är ett heligt tal som förekommer 54 gånger i Upp. Det står för det fullkomliga, för Gud som fullkomnar sitt verk. Det är Uppenbarelsebokens viktigaste tal. Hela boken kan indelas i 7 huvudavsnitt, vilka ofta i sin tur indelas i 7 avsnitt. Orden ”*sallig(a) är ...*” förekommer 7 gånger osv. Talet 7 är också mycket centralt i GT: Sjunde dagen, då skapelsen var fullbordad, var helig, sjunde månaden, sjunde året likaså. Varje år hölls 7 större högtider osv.

I Upp. används talet 7 ofta om Guds förhållande till människorna (3+4). Det är också Andens tal. Det talas om ”*Guds sju andar*”. Det är Uppenbarelsebokens sätt att tala om den Helige Ande. Det är inte sju andeväsen utan ett uttryck för Andens olika upplysande gåvor (jfr Jes. 11:2). Liksom de sju armarna på ljusstaken som lyste i templet

är en enda ljusstake, så är ”Guds sju andar” en och samme helige Ande som verkar. Någon gång används 7 i samband med Kristi kyrkas fiender, vilket markerar att djävulen vill apa efter Gud och bli dyrkad och tillbedd som han.

Talet 3,5 (hälften av 7). Betecknar svåra tider, t.ex. förföljelser av de heliga och plågor som drabbar världen. Talet förekommer i Upp. i olika varianter: 3,5 år = 42 månader = 1260 dagar.

Talet 10 är fullhetens tal och ett sammanfattande tal (10 budord, 10 plågor över faraos Egypten, 10 silverpenningarna, 10 jungfrur i Jesu liknelser osv.) Talet är ibland också uttryck för begränsning (församlingen i Smyrna skulle t.ex. få lida i tio dagar, Upp. 2:10). Talet ingår i 1000 och anger större mängd eller längre tid.

Talet 12 är gudsfolkets och kyrkans tal (12 stammar, 12 apostlar). Det förekommer i olika varianter: 24 (12+12), 144 000 (12x12 000).

Tillbaka till tronvisionen. Vilka är de 24 äldste? Det är inte änglar utan representanter för kyrkan där alla inför Gud är kungar och präster (1:4). Som präster och kungar bär de vita skrudar och har kronor av guld på huvudet. Antalet är 24 (12+12). De äldste representerar Gamla förbundets tolv patriarker som Israels tolv stammar kommer från, till det läggs Nya förbundets tolv apostlar. Flera gånger i Upp. talas om att de trogna skall få regera med Jesus i härlighet. Här på jorden lovade Jesus sina lärjungar, att de en dag skulle få sitta på ”*tolv troner och döma Israels tolv stammar*” (Matt 19:28). De tjugofyra äldste representerar således kyrkan både i Gamla och i Nya testamentet. De gyllene kronorna på deras huvuden och tronerna de sitter på symboliserar deras konungliga ställning. Deras vita kläder symboliserar rättfärdigheten som de fått genom tron på Kristus.

De fyra väsendena är änglaväsen som liknade ett lejon, en ung tjur, en flygande örn och en människa. Dessa fyra representerar den levande skapelsen, människan som skapelsens krona, lejonet som representant för de vilda djuren, tjuren eller oxen som representant för husdjuren och örnen för himlens fåglar. Johannes syn påminner om de fyra väsendens i Hesekiels bok (Hes. 1:5 ff.). Dessa väsen utför på snabba vingar Guds särskilda befallningar på jorden där de med sina ögon ser allt som händer. I den kristna konsten har de setts som symboler för de fyra evangelisterna (Matteus – människa, Markus – lejon, Lukas – tjur eller ox och Johannes – örn).

Bokrullen med de sju inseglen (kap 5)

När Johannes ser bort mot tronen, ser han i Guds hand en bokrulle med skrift både på ut- och insidan. Det är boken om framtiden. Men den är förseglad med sju sigill. Vem som helst kan inte öppna den. En röst ropar: ”*Vem är värdig att öppna bokrullen och bryta dess sigill?*” (5:2). Det fanns ingen skapad varelse i himlen eller på jorden som kunde eller vågade bryta sigillet. Johannes börjar gråta av förtvivlan. Men en av de äldste tröstar honom: ”*Gråt inte! Se, lejonet av Juda stam, Davids rotskott, har segtrat, och han kan öppna bokrullen*” (5:5). Kristus kallas för lejonet av Juda stam. Den anspelar på vad Jakob säger om Juda när han välsignade sina tolv söner strax för sin död (1 Mos. 49:9-10). Och i Jesaja 11:1 beskrivs han som ett rotskott ur sin far Isaïas avhuggna stam.

Men det segerrika lejonet av Juda stam visar sig överraskande nog vara ett lamm! Ett lamm som såg ut som om det blivit slaktat. Det hade förmodligen ett sårmarke på halsen efter det dödande snittet. Kristus bär sina sårmärken. Även på domens dag skall han kännas igen på dem. Han är Lammet som blev slaktat för världens synd.

Lammet har också sju horn. Hornet är i bibeln symbol för styrka och kraft. Jesus är vår frälsnings horn med gudomlig makt att frälsa. Från och med denna syn är Lammet en stående beteckning på Kristus i Uppenbarelseboken. Det återkommer ca 30 gånger.

Lammet är värdigt att öppna boken med de sju inseglen. Han tar den i sin hand. Han håller alla människors framtida öde i sina händer. Han hälsas av en trefaldig tre starka körer. Först av de fyra väsendena och de 24 äldste som faller ner inför Lammet och sjunger till dess ära. Sedan kommer nästa kör bestående av myriader av änglar som ropar med hög röst: *"Lammet som blivit slaktat, är värdigt att ta emot makten, rikedom och visheten, kraften och äran, härligheten och tacksägelsen"* (5:12). Till sist stämmer allt skapat i hela universum in en mäktig slutkör till honom som sitter på tronen och Lammet, till Fadern och Sonen i förening. Upp. kap. 5 är ett av de mest grandiosa och överjordiskt sköna kapitlen i Bibeln. Sedan börjar Lammet bryta framtidsbokens insegel.

De sju inseglen (kap 6)

Varje gång ett sigill bryts får Johannes se en ny syn. De fyra första brutna sigillen visar i tur och ordning fyra ryttare som var och en symboliserar något särskilt som kommer hända på jorden. Karaktären av ryttarnas makt markeras av hästarnas färg.

1:a sigillet – Ryttaren på den vita hästen (6:1-2).

Han har i sin hand en pilbåge. Han drog ut som en segerherre för att segra och han vann segrar. Han hade en segerkrans eller segerkrona på huvudet. Den vita färgen är himmelrikets eller Guds rikets färg. Ryttaren på den vita hästen har setts som symbol för evangeliets segertåg i världen. Pilar skjuts iväg och träffar människor för att verka omvändelse och tro. Evangeliets segertåg skall pågå till dess Jesus kommer tillbaka. Denna tolkning går väl ihop med Jesu ord i Matt. 24:14 som säger att *"evangelium om riket skall predikas i hela världen till ett vittnesbörd för alla folk, och sedan skall slutet komma"*. Ryttaren på den vita hästen dyker upp igen längre fram i Upp. 19:11-21 där ryttaren heter *"Trofast och sann"* och *"Guds Ord"*, men då kommer han som domaren.

2:a sigillet – Ryttaren på den röda hästen (6:3-4)

Denne ryttare symboliserar en fasansfull verklighet på jorden: kriget. Den röda färgen är blodsutgjutelsens färg. Ryttaren får makt *"att ta bort freden och få människor att slakta varandra"*. Han har ett stort svärd i sin hand, krigets svärd. Kriget med dess förfärliga följder kommer aldrig att upphöra på jorden. Varje världskrig skulle vara det sista, aldrig mer tänker man, men snart börjar eländet med masslakter av soldater och civila igen, som om man ingenting lärt. Det skulle inte finnas krig om människor lydde Guds bud. Han vill inte krig. Kriget orsakas av människans ondska och

dårskap och hon får som straff bära följderna av det. Budskapet från ryttaren på den röda hästen stämmer väl med vad Jesus sade till lärjungarna när han talade med dem om yttersta tiden: *”Ni kommer att höra stridslarm och rykten om krig. ... Ty detta måste hända, men därmed har slutet ännu inte kommit.”* (Matt. 24:6).

3:e sigillet – Ryttaren på den svarta hästen (6:5-6)

Han har en våg i handen och står för ett annat påtagligt elände på jorden, nämligen ekonomisk kris, dyrtid och svält. Det följer ofta i krigens spår. Till denne ryttaren sägs: *”Ett mått vete för en denar, och tre mått korn för en denar, och oljan och vinet får du inte skada.”* Vågen är symbol för sträng livsmedelsransonering. En denar var det minimum en normalarbetare behövde för att klara sig. Vetet och kornet var nödvändigt för livets uppehälle, vilket oljan och vinet inte var. Det senare står för sådant som bara de rika har råd att njuta av. Och det är ett elände på jorden att så många hungrar och knappt har något att äta medan andra vältrar sig i lyx och överflöd. Inga ideologier eller politiska system, vare sig på höger- eller vänsterskalan, har lyckats få någon vettig rätsida på denna onda obalans i världen. Men intill tidens slut kommer skillnaden mellan den rike mannen och den fattige Lasarus vara plågsamt aktuell på grund av människors girighet och ovilja att dela med sig.

4:e sigillet – Ryttaren på den gulbleka hästen (6:7-8)

När detta sigill bryts ser Johannes en ryttare som på en gulblek häst. Han *”hette Döden, och helvetet följde efter honom”*, får Johannes höra, och han fick makt över en fjärdedel av jorden, *”makt att döda med svärd och med svält och med pest och genom jordens vilda djur”*. Detta är den tredje stora plågan. Många kommer att dö inte av ålderdom utan av krig, svält och epidemier. Vi ser det tydligt bekräftat också i vår tid.

5:e sigillet – Själarna under altaret (6:9-11)

När detta sigill bryts ser Johannes ett altare – en motsvarighet till brännoffersaltaret i Jerusalems tempel. Han ser martyrernas själar under altaret. De *”hade blivit slaktade för Guds Ords skull och för det vittnesbörd som de hade.”* Liksom Abels blod en gång ropade från jorden om hämnd (1 Mos. 4:10), så hörde Johannes här själarna ropa: *”Herre, du som är helig och rättfärdig, hur länge skall det dröja innan du dömer jordens invånare oh utkräver hämnd för vårt blod?”* Detta är inget uttryck för självisk och syndig hämndlystnad utan en längtan efter att den rättfärdighet som finns hos Gud skall ha sin gång. Bibeln och NT säger också upprepade gånger att Gud skall straffa världen för allt ont den gjort mot hans heliga på jorden, och att dessa skall få mångfaldigt igen för vad de lidit. Johannes fick se att martyrerna gavs en vit klädnad, en symbol för deras rättfärdighet i Kristus, och hur de får höra att de måste vänta ytterligare en tid innan antalet martyrer blivit fullt. Ryttaren på den vita hästen har ännu inte fyllt sin mission. Även i vår tid är det på flera håll livsfarligt att vara bekännande kristen. Nyligen sade Tysklands förbundskansler Angela Merkel att kristna är den mest förföljda gruppen i världen i dag. Hon har rätt. 80 % av alla som förföljs av religiösa skäl är kristna (enl. organisationen Open Doors). Kristna dödas varje dag för sin tros skull. Martyrerna antal i himlen ökar fortfarande.

6:e sigillet – Domens dag (6:12-19)

När Lammet bröt det sjätte sigillet ser Johannes jorden skakas av en stor jordbävning. Solen blev *”svart som en sorgdräkt”* och månen blev som blod. Stjärnor (möjligen stora meteoriter) faller ner på jorden som frukter från ett träd som skakas. Himlavalvet försvinner *”som när en bokrulle rullas ihop”*. Alla, oavsett hur mäktiga och rika de är, stora som små, grips av skräck, flyr och söker gömma sig i hålor och bland bergsklyftor. *”Deras vredes stora dag har kommit, och vem kan då bestå?”* Detta är domens dag. Det är en tydlig parallell till vad Jesus säger skall hända på den dagen i Matt. 24, Mark. 13 och Luk. 21.

Paus med en tröstvision för kyrkan (kap.7)

Johannes väntar sig nu att få se vad som döljer sig bakom det sista och sjunde inseglet men får i stället en paus med en skön och tröströk vision av kyrkan på jorden och i himlen. Här ges svaret på frågan som förra visionens slutade med: Vem kan då bestå på vredens stora dag? Svaret är: De som har Guds sigill på sina pannor skall bestå och bli evigt frälsta. Johannes ser fyra änglar vid jordens fyra hörn (i de fyra väderstrecken) som på en annan ängels befallning håller tillbaka fyra destruktiva vredesstormar som vill fara fram över jorden. Domens hålls tillbaka tills skaran av de utvalda, de som tror på Kristi evangelium, blivit fulltalig. Sigillet på pannan är inte någon slags synligt märke utan symbol för tron som bekänner sig till Kristus. Jesus säger: *”Den som hör mitt ord och tror på honom som har sänt mig, han har evigt liv och kommer inte under domen utan har övergått från döden till livet”* (Joh. 5:24). Han är stämplad med Guds sigill och tillhör honom för evigt.

Johannes får här höra att antalet av dessa med Guds sigill på sig är 144 000 – 12 000 från var och en av Israels tolv stammar. Detta Israel är en samlade beteckning för Guds folk i alla tider. Siffran 144 000 är symbolisk och inte ett matematiskt exakt tal. Det framgår klart av en ny syn som Johannes får.

Han fick se *”en stor skara som ingen kunde räkna av alla folkslag stammar och länder och språk. De stod inför tronen och lammet, klädda i vita kläder”*. En av de äldste frågar Johannes: *”Vilka är de (dessa i vita kläder) och varifrån har de kommit?”* Johannes svarar: *”Dessa är de som har kommit ur den stora bedrävelsen och de har tvättat sina kläder och gjort dem vita i Lammets blod.”* Samtalet mellan den äldste och Johannes är ett av de skönaste ställena i Bibeln. Vi läser denna text i kyrkan på Alla Helgons dag. Den vitklädda skaran inför tronen är den triumferande kyrkan som gått segrande igenom alla stormar och strider. En gång var de alla med i den stridande och lidande kyrkan på jorden. Men här är all bedrävelse borta. Från allas munnar stiger lovsången: *”Frälsningen tillhör Gud, honom som sitter på tronen, och Lammet.”*

7:e sigillet – Tystnad i himlen (8:1-6)

När det sjunde inseglet till sist bryts blir det plötslig tyst, helt tyst i himlen. För Johannes mänskliga tidsuppfattning tycktes den vara en halv timme. Vad denna tystnad betyder sägs ingenting om. Det har funnits många spekulationer om denna tysta halvtimme. Somliga har menat att den symboliserar den eviga vilan i himlen. Men halvtimmen som Johannes talar om är inte någon särskilt talande symbol för något

evigt. Tystnaden är kanske bara ett uttryck för att nu håller alla andan inför det fruktansvärda som domens dag medför för världen. Hursomhelst så utgör tystnaden en övergång till nya syner som utlöses av de sju basunerna.

De sju basunerna (8:7 – 11:19)

Sju änglar träder fram, var och en får en basun (blåsinstrument av djurhorn eller metall, föregångare till vad som senare kallades trumpet) för att de med en kraftig basunstöt skulle signalera att nu skulle något betydelsefullt visas. Basunen nämns ofta i Bibeln vid stora högtider eller händelser som när Jeriko erövrades, då arken bars runt Jerikos murar med sju präster som gick före och blåste i jubelbasuner. Detta upprepades i sju dagar. Till sist föll Jerikos murar (Jos. 6). Låt oss se vad som händer när änglarna här blåser i sina basuner.

När den *första* ängeln blåste i sin basun kastades hagel och eld, blandat med blod ner på jorden. En tredjedel av jorden brändes upp och lika mycket av träden och det gröna gräset sveddes av. Ordet tredjedel har ingen bokstavlig betydelse utan anger bara att hemsökelsen var betydande.

Vid den *andra* basunen kastades ett brinnande berg i havet, en tredjedel av det blev till blod, en tredjedel av allt levande i havet och en tredjedel av alla fartyg gick under och havet självt blir blodrött.

När *tredje* basunen ljuder, faller en väldig stjärna, brinnande som en fackla, ner över en tredjedel av floderna och vattenkällorna och gör dem bittra och förgiftade. Stjärnan kallades Malört.

När den *fjärde* ängeln blåste i sin basun förmörkas en tredjedel av solen, månen och stjärnorna. Både natten och dagen förlorade en tredjedel av sitt ljus.

Vad betyder dessa katastrofer som de fyra första basuner signalerar? Skall hagel och eld, stjärnor och brinnande berg som störtar ner på jorden fattas som fysiska fenomen? Syftar det på vulkanutbrott med stenregn och glödande lava som när Vesuvius utbrott år 79 ödelade Pompeji. Är det fråga om meteoriter som slår ner på jorden som en glödande fackla, likt den meteorit som i februari i år exploderade över en stad i centrala Ryssland? Syftar det på stora solförmörkelser eller på människors miljöförstöring och giftiga utsläpp i vattendrag? Det finns många spekulationer om de katastrofer som här förutsägs. Vi får inte mycket hjälp till tolkning av Uppenbarelseboken själv.

Men då skall vi gå tillbaka till evangelierna och fråga oss om Jesus där säger något om fysiska fenomen av detta slag. Han säger att solen skall förmörkas, att månen skall sluta ge sitt sken, och att stjärnor skall falla från himlen ”*och himlens krafter skall skakas*” – men det är något som sker på jordens sista dag, då hela universum brakar samman (Matt. 24:29). Jesus säger inget om stora bränder, blodröda hav och förgiftade vattenkällor, eller att natten och dagen skall förlora en tredjedel av sitt ljus. Livet skall i stort sett pågå som vanligt under den yttersta tiden. Det skall vara som på

Noas tid. Ingen trodde på någon flod som skulle dränka allt. Det fanns inga yttre tecken på det. *"På samma sätt skall det vara den dag då Människosonen uppenbarar sig"*, säger Jesus (Luk. 17:30). Detta bör få oss att tänka till.

Vad kan då basunernas budskap vara? När Jesus talar om den yttersta tidens plågor och vändor, talar han inte bara om krig och blodsutgjutelse, utan varnar för faran från falska profeter som uppträder i mängd i hans namn. Dessa kommer att bedra många och förleda dem till evigt fördärv (Matt. 24:14). Det är detta Jesus talar mest om. Katastroferna som de sju änglarna basunerar ut är andliga katastrofer. De är straffdomar från ovan, alla kommer uppifrån och ner, över människor som inte velat lyssna till vad Guds Ord säger utan i stället lyssna till vad människor säger. Många kommer låta sig luras av ett annat evangelium och en annan Jesus än den som Bibeln lär. Det är en tid då de flesta totalt har förlorat tron på att man med Bibelns hjälp kan avgöra om det som predikas är sant eller inte. Därför låter man sig luras. *"En tredjedel"* kommer att drabbas av detta onda, dvs. en betydande del eller *"många"* som Jesus säger. Falsk lära förgiftar det eviga livets vattenkällor. Mörkret som den fjärde ängeln basunerade ut är det andliga mörker som kommer av att överge Ordets ljus. Luther såg basunernas plågor som orsakade av falska lärare som t.ex. Marcion, Origenes, Novatianus, Arius, Muhammed. Och så har också i regel äldre bibelutläggare ofta tolkat dessa syner. Den kristna kyrkan har lidit och lider fortfarande av stor och plågsam skada orsakad av gnostiker, arianer, pelagianer, svärmare m.fl. De dyker ständigt upp i nya former och vill även i vår tid tränga in i kyrkan.

Upp. handlar om trons och den trogna kyrkans kamp att till slutet hålla fast vid Kristi lära och fly allt som strider mot den. Det är framför allt denna andliga strid som visualiseras här. Därför håller vi oss på rätt väg när vi tolkar basunernas budskap så som vi gjort. Det ger oss mycket bättre styrka till seger i vår kamp mot mörkret andemakter som vill uppsluka oss än att se efter om havet blir rödfärgat eller spana efter fallande stjärnor.

Längre fram, i kap. 16 med synerna om de sju vredesskålarna som töms över jorden, finner vi liknande plågor som här i kap. 8, fast mycket värre. Här handlar det om sådant som hotar kyrkan. Men i kap. 16, som vi inte hinner gå närmare in på, skildras i starka bilder den otrogna världens själsliga plågor i den allra yttersta tiden. Att leva gudlöst, kasta av sig kristendomens ok, bara tro på sig själv och jaga efter pengar och materiella ting är inte så underbart som många tror. De ogudaktiga vågar ofta inte stanna upp. Man hänger sig åt droger och hektiskt uteliv. Man fruktar tomheten i sitt inre. Livet känns meningslöst, ångest och uppgivenhet och lurar under ytan. Många orkar inte leva. Ja, *"den ogudaktige har många plågor"*, som det står i Ps. 32:10.

De sju synerna (12 – 15)

Vi gör nu ett hopp till akten med de sju synerna och ser på några av dem.

Kvinnan och draken – Mikael och draken (kap. 12)

Den första synen (kap. 12) handlar om kvinnan och draken. Kvinnan är i barnsnöd och skall till att föda. Det för tankarna till Maria, hon som får föda Kristus Guds Son.

En förfärlig drake med sju huvuden och tio horn står framför henne för att sluka hennes barn. Men kvinnan blir också kyrkan som genom evangelium föder Guds barn. Hon förföljs av draken som vill sluka Guds barn och får vistas i öknen där Gud tar hand om henne och ger henne uppehälle i 1260 dagar (symbolisk tal för svår provtid).

Den stora draken är *”den gamle ormen, som kallas Djävul och Satan, han som bedrar hela världen”* (12:9). Vi får höra om Mikaelns kamp i himlen mot draken som anklagar och gör anspråk på Guds barn och hur denne kastas till jorden i kraft av Lammets blod och seger.

I den andra och tredje synen (kap 13) möter vi två vilddjur som utgår från draken och utövar hans makt – en onskans treenighet.

Vilddjuret från havet (13:1-10)

Det första vilddjuret som kommer upp ur havet (= folkhavet) *”hade tio horn och sju huvuden, och på sina horn hade det tio kronor och på sina huvuden hädiska namn. Och vilddjuret, som jag såg, liknade en panter, men det hade fötter såsom en björn och gap såsom ett lejon. Och draken gav det sin makt och sin tron och gav det stor myndighet”* (13:1-2). Vilddjuret är inte draken/djävulen, men är utsänt av honom och rustat med hans makt. Det har sju huvuden och tio kronor vilket säger oss att det har stor makt. (Satan knycker här det heliga 7-talet, som annars hör till Gud). Detta vilddjur får med världslig och diktatorisk makt folk att foga sig och böja sig för det med fruktan. Många tillber vilddjuret, vågar inget annat. Detta vilddjur hädar Gud och får makt att strida mot de heliga under 42 månader och också att besegra dem, skicka dem i fängelse och döda många av dem.

Det står att ett av vilddjurets sju huvuden hade blivit dödligt sårat, men att såret sedan hade läkts. Vad betyder det? Det syftar sannolikt på det romerska imperiet, den första kyrkans största fiende, som till sist invaderades av germaner och gick under 476, då häröföaren Odovaker erövrade staden Rom. Huvudet blev dödligt sårat. Men genom uppkomsten av påvedömet under medeltiden fick Rom stor och vidsträckt makt igen, både andlig och världslig. Såret läktes.

Detta vilddjur står således för världslig makt använd mot Guds utvalda och heliga. Det syftar primärt inte på den makt som all världslig överhet har direkt från Gud, utan på en makt som det får från djävulen själv. Det första vilddjuret har makt

- 1) att kräva och ta emot tillbedjan från den otrogna världen (13:4),
- 2) att tala stora och hädiska ord ända till tidens slut (13:5),
- 3) att bekämpa de heliga, och
- 4) att utöva sin makt över hela jorden (13:7).

Vilddjuret är t.ex. statsmakter och diktaturer med effektiv propagandaapparat som missbrukar sin makt till att förfölja och döda kristna. Det dyker även upp i form av kyrkor som med hjälp av världslig makt förföljer och dödar kristna som vill lyda Gud med än människor. Vi kan tänka på blodig förföljelse av valdenser (i början en me-

deltida katolsk reformrörelse grundad av Pierre Valdes), massakern av hugenotterna i Frankrike (den s.k. bartolomeinatten 1592), utdrivning av tusentals protestanter från Salzburg i Österrike på 1730-talet och förföljelserna av kristna i olika länder ända in i vår tid. Avsnitten om det första vilddjuret slutar med en uppmaning till Guds folk: ”*Den som har öron må höra. Om någon måste gå i fångenskap, skall han gå i fångenskap. Och om någon måste dödas med svärd, skall han dödas med svärd. Här visar sig de heligas uthållighet och tro*” (13:9-10).

Vilddjuret från jorden – den personlige Antikrist (13:11-18)

Det andra vilddjuret, det som stiger upp ur jorden, ser oskyldigt och fromt ut: ”*Det hade två horn som ett lamm men talade som en drake.*” Det påminner om Kristus, Guds Lamm, men är i själva verket en ulv i fårakläder. Det uppträder i religiös form, i kyrklig dräkt. De två hornen symboliserar en tvåfaldig makt: att tala och göra under. Det utövar det första vilddjurets hela makt men gör det mjukare, med skicklig och försåtlig religiös propaganda. Det är när vilddjuret talar, som det avslöjar sin destruktiva, Kristusfientliga natur. Det talar, mjukt och fromt, men bakom orden lurar draken, den gamle ormen. Det predikar evangelium, men ett falskt evangelium, byggt på djävulens älsklingstanke: att människan genom sina gärningar kan vinna salighet. Vilddjuret vet att det leder människor bort från Kristus och Gud, vilket är precis vad det vill. Den förföriska propagandan backas också upp med hjälp av tecken och under som imponerar på människor. Längre fram i Upp. blir vilddjuret personifierat och kallas för ”*den falske profeten*” (19:20, 20:10), den som i Guds namn predikar lögn.

Det är detta vilddjur som vi brukar kalla Antikrist (det grekiska ordet *anti* betyder ”mot” eller ”i stället för”). Antikrist är inte bara mot Kristus utan vill vara istället för honom, ersätta honom, ta hans plats i kyrkan. Ordet Antikrist finns inte i Upp. Men i 1:a Johannesbrevet talas det om Antikrist, både i singularis och i pluralis: ”*Kära barn, den sista tiden är här. Och liksom ni har hört att Antikrist skall komma, så har redan nu många antikrister trätt fram. Av detta förstår vi att den sista tiden har kommit*” (1 Joh. 2:18). Antikrist är verksam på olika håll och i olika kyrkor och samfund. Men han framträder tydligast i en kyrka.

Den ortodoxa lutherdomens lära om Antikrist

Den lutherska kyrkan har en klar lära om Antikrist och om vem han är. Den läran bygger *inte* på Upp. utan på andra ställen i NT. I våra bekännelseskriterier står det ”att påven är den verkliga antikrist, som upphöjt sig över och satt sig upp mot Kristus” (Schmalkaldiska artiklarna, SKB s. 321). Det betyder inte att påven som enskild person är Antikrist. Påvar kan i sig vara bättre och sämre. I den romerska kyrkans lista på 266 påvar fram till i dag finns det en rad i mänsklig mening dugliga och personligt fromma påvar men också förfärliga exempel på korruperade påvar som tog emot mutor, frossade i lyx och fester, höll sig öppet med älskarinnor, hade sexorgier i det påvliga palatset, lätt förgifta och mörda folk i sin omgivning och t.o.m. förde krig med egen armé som t.ex. Julius II i början på 1500-talet som fick öknamnet *Il Papa terrible*, den fruktansvärde påven (se Göran Häggs bok: Påvarna – Två tusen år av makt och helighet, Lind & Co, 2013). De grovt lastbara påvarna har dock varit i minoritet. De flesta har varit ”*som ett lamm*”. Det är inte så, att vissa dåliga påvar är

Antikrist, medan andra inte är det. Det är påven som institution, påvedömet som ämbete, som är Antikrist.

I den kristna kyrkans historia finns det ingen som trängt så djupt in hemligheten med Antikrist som Luther. Att han gjorde det berodde inte, som många tror, att han i stridens hetta ville svartmåla den romerska kyrkan så mycket som möjligt. Inte heller har Luthers tankar om Antikrist sin rot i de mörka undergångsstämningar som präglade många i slutet av medeltiden. Han var för övrigt inte den förste som angrep påvedömet. Också andra kyrkomän som John Wycliffe i England på 1300-talet och Jan (Johannes) Hus i Böhmen i början av 1400-talet frågade sig på allvar om inte påven var Antikrist. Men de gjorde det på lagens grund, på grund av påvarnas omoraliska liv, dekadens, maktlystnad tyranni. De skulle värna om Guds lag på jorden, men trampade den istället skamlöst under sina fötter. Luthers angrepp mot påven hade en annan grund. För honom var påvarnas omoral inte det värsta. Det kunde han till nöds överse med. Skälet till att Luther vände sig mot påvedömet var att han i dess lära och maktutövning såg något ruinerade: ett förfalskat och förvrängt evangelium. Påvekyrkan gjorde evangeliet till lag och försedde det med krav på gärningar, med villkor som drev människor till hyckleri eller förtvivlan. Människor levde under ”*monstrum incertitudinis*”, osäkerhetens och ovisshetens monster, i ständig fruktan för döden, den yttersta domen och helvetet, aldrig säkra på att de gjort nog för att förtjäna förlåtelse. Luther ryste ända in i mörket när han fick upp ögonen för påvedömet:s självmord. Sedan han återupptäckt Bibelns frigörande evangelium om rättfärdiggörelse av nåd, utan egna gärningar, mottaget genom tron allena på Jesus och hans förtjänst, så blev hela hans liv en kamp mot Antikrist, mot påvedömet som på allt sätt förnekade och förbannade denna lära, och sade att den som säger att man blir frälst bara genom tro utan egna gärningar blir evigt fördömd. Men utan läran om rättfärdiggörelsen av nåd allena genom tron allena, ”kan kyrkan inte äga bestånd en enda timme”, säger Luther. Den är hjärtat i den kristna tron från vilket allt liv utgår, men just den läran är officiellt bannlyst av påvedömet. Att enbart förtrösta på syndernas förlåtelse är enligt påvedömet inte nog för att bli frälst. Det måste till något mer: egna gärningar.

Detta är bakgrunden till att den lutherska kyrkan, i den mån hon fortfarande är luthersk, identifierar påvedömet med Bibelns Antikrist. Men är det ändå inte att gå för långt? Finns det någon klar biblisk grund för att påstå att påven är Antikrist? Jesus talar i Matt. 24 om att hans trogna i den yttersta tiden skall ”*se förödelsens styggelse ... stå på helig plats*” och att de noga skall lägga märke till det (Matt. 24:15). Han förutsätter att hans lärjungar kan göra det. Det är alltså inte något förfärligt som sker ute i världen, utan något förfärligt avskryvärt som sker på helig plats, dvs. inom den yttre kyrkans ram. I Mark. 13:14 kallas denna styggelse för ”*han*”: han ”*står där han inte skall stå*”. Det är alltså en religiös och kyrklig person med en stark position i kyrkan. Genom en av Jesus kallad och utvald apostel, nämligen Paulus, får vi i 2 Tess. 2 en närmare beskrivning av denna person.

Låt oss se närmare på 2 Tess. 2:3-10. Församlingen i Thessaloniki led svår förföljelse och deras längtan efter Kristi återkomst blev allt starkare. Han skulle komma mycket snart, tänkte man, vilken dag som helst. Nej, säger Paulus, så snart kommer han inte.

Varför inte det? Därför att ett tecken på hans ankomst ännu saknades. ”Laglöshetens människa” hade ännu inte trätt fram.

Kommentar till texten:

1. Antikrist står för revolt mot Gud. Med honom kommer det stora upproret eller avfallet (grek. *apostasía*). Revolt och avfall från Gud innebär alltifrån syndafallets dagar alltid förnekelse av Guds Ord. Bakom ”laglöshetens hemlighet” står Satan själv. Han frestade de första människorna med denna hemlighet: Lyd mig, så ”*blir ni som Gud!*” och har sedan dess varit verksam i människans lust att förhäva sig och göra sig själv till gud. Den naturliga människans religion är alltid förgudning och självförhärligande i olika former. Denna ”laglöshetens hemlighet” har varit verksam alltifrån syndafallet, och den är roten till all falsk lära. Antikrist är ”*laglöshetens människa*” (v. 3), personifierad som den falske profeten och store motståndaren till Guds lag och ord. Och framför allt är han emot Kristus, som berövar människan all egen ära, gör henne till en syndare, för att sedan bli hennes Frälsare.

2. Antikrist är religiös och har sitt säte inom kyrkan. Han ”*sätter sig i Guds tempel*” (v. 4). Det rör sig inte om en ateist eller särskilt ond hedning utan om en religiös och kyrklig person.

3. Antikrist kräver gudomlig respekt och lydnad. Han ”*säger sig vara Gud*” (v. 4). Han uppträder således med klart gudomligt anspråk och krav på underkastelse. Precis som påven gör. Han ställer sig över Skriften och utger sig för att vara ofelbar uttolkare av den. I den romerska kyrkan har Skriften ingen egen auktoritet. Den får sin auktoritet av traditionen, av vad människor sagt och ytterst av vad påven säger. Han har också makt att lägga till nya läror som inte omtalas i Bibeln.

4. Antikrist stöds av under och tecken (v. 9). De imponerande miraklerna som omtalas här är Satans verk för att befrämja lögnen. Dessa underverk finns i den romerska kyrkan, i Lourdes och andra vallfärdsorter och i relikier med helande kraft, i berättelser om de av påven helgonförklarade människornas liv. Sådana saker är typiska för romersk-katolsk tro och är djupt förankrat i katolsk folkfromhet.

5. Antikrist skall finnas kvar till den yttersta dagen. Han kan därför inte vara en enda person, utan det rör sig om ett ämbete eller en funktion som utövas under en längre tid än en mansålder. Han skall öppet träda fram när tiden är inne, när de romerska kejsarnas förföljelser upphört och kyrkan fått frihet att öppet organisera sig, då skall Antikrist träda fram och vara verksam till tidens slut, då Herren Jesus vid sin ankomst kommer tillintetgöra honom ”*med sin muns anda*”.

I våra lutherska bekännelseskrifter skriver Melanchton: ”de för antikrist utmärkande kännetecknen passar fullständigt in på påvedömet och dess anhängare (Om påvens makt och överhöghet, SKB s. 347). Och det är sant. Ingen har fått fram någon annan som så väl stämmer in på 2 Tess. 2. Påven är klart och tydligt emot Kristi evangelium om rättfärdiggörelse av nåd genom tron allena. I Konkordieformeln står det att ”där den (artikeln) inte förblir oförvanskad, där är det inte möjligt att avvärja villfarelse och sektanda” (SKB s. 578). Det bekräftas i den romerska kyrkan. Dess förbannande av det bibliska evangeliet leder till en lång rad andra villfarelser, t.ex. läran om skärselden, läran om nattvarden som ett offer som vi ger Gud (det offer han ger oss är inte nog), eller läran om jungfru Maria som himladrottning och medåterlöserska. Kristus ensam är inte vägen till Gud. Hennes ja till att bli Jesu mor är en del av frälsningsvägen. Katoliker uppmanas att komma till Jesus via Maria. Hon ligger bättre till hos Jesus än vi, därför är det bäst att komma till Jesus via henne. Men Bibeln

lär inget sådant om Maria. Det är inte Marias eller helgonens förtjänst som öppnar vägen, utan Jesus allena. Det är alltså mot denna bakgrund som ortodoxa lutherska bibelkommentatorer identifierar vilddjuret från jorden i Upp. med påven i Rom. Han kan vara Kristuslik ”*som ett lamm*”, men han har ingen andlig auktoritet given av Gud. Hur mycket han än hänvisar till att han är Petri efterträdare på den heliga stolen och till att hans tron står ovanför Petrus grav så är alltihop ett bedrägeri. Ett rätt apostoliskt ämbete och en rätt apostolisk auktoritet har endast det ämbete som rätt förkunnar de apostoliska skrifternas budskap och heliga evangelium.

På det tridentinska mötet (1545-63) fördömde påvekyrkan tron på Kristi evangelium med följande ord:

Om någon säger att rättfärdiggörande tro inte är något annat än förtröstan på den gudomliga nåden som förlåter synder för Kristi skull, eller att det är tron allena som rättfärdiggör, så vare han fördömd. (Sjätte sessionen, kanon XII)

Denna bannlysning har den romerska kyrkan och påven aldrig tagit tillbaka eller ändrat, och den kommer aldrig att göra det för då rasar hela påvedömet ihop. Och när man i dag talar om ett närmande mellan den romerska och den lutherska kyrkan så beror det sorgligt nog på att lutheranerna själva har ändrat sig och lär som den romerska kyrkan. Frälsning genom medmänsklighet och gärningar är allt vanligare ett tema i moderna protestantiska kyrkor. Man har tagit emot vilddjurets märke på sin panna.

Talet sex hundra sextiosex (13:18).

Sista versen i detta kap. 13 har gett anledning till ändlösa spekulationer. Johannes skriver: ”*Här gäller det att vara vis. Den som har förstånd kan räkna ut betydelsen av vilddjurets tal, ty det är en människas tal. Och dess tal är sex hundra sextiosex*” (v. 18). Vilddjuret som det är fråga om är det andra vilddjuret, Antikrist.

Ända sedan kyrkohistoriens första århundraden har många försök gjorts att räkna ut detta tal. I grekiska alfabetet har alla bokstäverna ett talvärde. Tidigt började man söka efter namn där summan av talvärdet blev 666. Kyrkofadern Irenaeus var lite skeptisk till alla namn som kom fram på detta sätt, men han kunde inte låta bli att själv komma med ett förslag. Han fann att det sammanlagda talvärdet för bokstäverna i ordet ”*lateinos*”, som är det grekiska ordet för ”*latinare*”, dvs. romare, blev 666. Vilddjuret skall alltså sökas i Rom, i det romerska riket med kejsare som både när Johannes och Irenaeus levde bekämpade och förförde de kristna hårt. Så här såg Irenaeus uträkning ut:

Lambda = 30, Alpha = 1, Tau = 300, Epsilon = 5, Iota = 10, Nu = 50, Omicron = 70, Sigma = 200. Lateinos = 666

Flera teologer, även lutherska, har tyckt att Irenaeus tolkning är rimlig. Att försöka tyda ett ord eller en sats med hjälp av bokstävernas talvärde kallas gematri. Med hjälp av sådant kan man få fram många tolkningar av 666. Många har ansett att Johannes syftade på Nero. Om man går efter hebreiska talvärden för bokstäverna i orden ”*kejsar Nero*” kan man få fram 666. Varje tid har haft en tendens att peka ut sina tyranner

och massmördare som 666-vilddjuret. Man har läst in namn Muhammed, Napoleon, Hitler, Stalin och Mao Tse-tung m.fl. i det hemlighetsfulla talet.

Inte på något annat ställe i Skriften ges något utrymmer för skrifttolkning med hjälp av gematri. Den kan leda till nästan vad som helst. *"Här gäller det att vara vis"* säger Johannes i sin kommentar till talet 666. *"Den som har förstånd må räkna ut det ty det är en människas tal"* (eller "ett mänskligt tal" som det också kan översättas, 13:18). Det är således ett tal som i princip varje förståndig kristen skall kunna förstå. Det pekar mot något annat än långsökta trixanden med gematrins bokstäver och talvärlden.

Hur har vi läst talen i Uppenbarelseboken? I regel som symboler för något. Är det inte enklast och klokast att göra så i detta fall också? Jag tror det. Uppenbarelsebokens heligaste och viktigaste tal är 7. Det står för det fullkomliga, medan 6 står för det ofullkomliga. Talet 7 står också för Guds förhållande till sitt återlösta folk, köpt åt Gud av Lammets blod, Lammet med sju horn och sju andar utsända över hela jorden (5:6). 7 är också Andens tal. Hela treenigheten är präglad av det heliga 7- talet som återkommer 24 gånger i Upp. Om vi skall beteckna Gud, den Treenige, med ett symboliskt så får det bli 777. Talet 6 är nära, men når inte upp till talet 7. Djävulen konkurrerar med Gud och vill ha lika stor makt och tillbedjan som han. Han vill ersätta Gud med sig själv, och han vill att alla människor skall göra detsamma, så att det också skall bli ett människans tal. Sex är gudsupprorets tal. Men draken med de från honom utgående två vilddjuren, en djävulsk treenighet, lyckas aldrig med att ersätta Gud. Hur han är försöker blir hans tal aldrig mer än 666. Och hur människan än själv följer det djävulska upprorets princip och vill vara sina sin egen gud, så är och förblir hon märkt med vilddjurets tal.

Många detaljer i detta kapitel förblir oklara, men huvudlinjerna tydliga. Synerna säger klart, att djävulen har två stora vilddjur som samverkar i sina ansträngningar att förgöra Kristi kyrka. Det ena är världsliga makthavare, som använder sin makt för att bekämpa Guds folk. Det andra är kyrkliga makthavare med påvekyrkan i spetsen som säger att bara människor gör de förtjänstfulla gärningar, som kyrkan förväntar sig, så går de inte förlorade.

Evangeliets seger (kap. 14)

I en av de sju synerna får Johannes se en syn med tre änglar som flyger högst uppe på himlen. Den första *"hade ett evigt evangelium att förkunna för dem som bor på jorden"*. Och ängeln sade med hög röst: *"Frukta Gud och ge honom äran, ty stunden för hans dom har kommit"* (14:6-7). De två andra änglarna predikade dom och varning. Evangeliet om syndernas förlåtelse i kraft av Lammets blod är evigt och skall finnas kvar till domens dag. Så säger också Jesus: *"Detta evangelium om riket skall predikas i hela världen till ett vittnesbörd för alla folk och sedan skall slutet komma"* (Matt. 25:14).

Den lutherska kyrkan har alltid tänkt på Martin Luther i samband med ängeln med det eviga evangeliet. Kyrkoherde Bugenhagen utgick från ordet om denne ängel i sitt griftetal vid Luthers jordfästning 1546. Det är sant att få har förkunnat det eviga

evangeliet så klart och starkt som Luther. Han skakade det antikristliga riket i sina grundvalar med sina predikningar, sina sånger och skrifter. Han satte evangeliets ljus på ljusstaken igen med risk för sitt liv. Många lutheraner har sett Luther och reformationen som det som gav vilddjuret ett dödligt sår på ett av sina huvuden, ett sår som visserligen läktes, men ändå så när höll på att kullkasta påvens rike. Visst skall vi låta Luther ingå i ängelns profetia om det eviga evangeliet. Men att säga att denna syn *endast* syftar på Luther är nog att gå för långt. Vad synen vill säga är att det eviga evangeliet finns och skall finnas i alla tider. Även i de mörkaste tider låter Gud genom sina tjänare det lysa fram här och där. Dessutom skall vi, som tidigare sagts, akta oss för att göra en lära av något som enbart bygger på vad som sägs i Upp.

Det antikristliga väldets uppgång och fall (kap. 17-18)

I kap. 17 presenteras det antikristliga väldets fördärvliga karaktär under bilden av en stor sköka som rider på ett vilddjur: *"Kom, jag skall visa dig domen över den stora skökan som tronar på många vatten"*, säger en ängel till Johannes (17:1). Han förs *"i anden"* ut i en öken och får hans se en kvinnogestalt sitta på ett scharlakansrött vilddjur, *"som var fullt av hädiska namn"* – dvs. namn som skymfar Gud, Kristus och allt heligt. Det hade sju huvuden och tio horn (sju huvuden har här en särskild betydelse som vi strax skall se). Kvinnan som bärs upp av vilddjuret är smyckad med guld och ädelstenar. Hon kallas: *"Babylon, modern till skökorna och skändligheterna på jorden"*. Babylon är en grekisk form av Babel, huvudstaden i det gamla babyloniska riket, som för Israel var sinnebilden för gudlöshet och ondska. Det var ett stort och mäktigt rike, men det föll och gick under. Här i Upp. symboliserar det inte det gamla Babel utan en annan stad och ett annat rike, nämligen Rom och det romerska väldet.

I sin hand har skökan en bägare av guld full av sin otukts vin som hon vill berusa alla med. Själv är hon berusad av de heligas blod, hon njuter av att förfölja de heliga som tror sig saliga i Jesus allena. Johannes blev mycket förundrad. Då säger ängeln till honom: *"Jag skall tala om för dig hemligheten med kvinnan och vilddjuret"* (17:7). De står för riket *"som var och inte är men skall komma"* (17:8), romerska riket föll och gick under (år 476) men fick liv igen i det romerska påvedömet som kom och bredde ut sig i dess ställe. Skökan tronar *"tronar på många vatten"*, dvs. har sitt välde över stora folkhav och *"de sju huvudena är sju berg"* som hon sitter på (17:9) – en tydlig anspelning på staden Rom som är byggd på sju kullar.

Kvinnan på vilddjuret är en färgstark och glittrande sköka. Hon bärs upp av vilddjuret, är ett med det. Vilddjuret är scharlakansrött och skökan är också klädd i scharlakan. Scharlakan är i Bibeln syndens färg (jfr Jes. 1:18). Babylons lyx, pompa, ståt och rikedom är imponerande. Världens kungar och folk har svårt att stå emot hennes fascinerande och lockande uppenbarelse. Den romerska kyrkan, störst i världen, större än någonsin med sina 1,2 miljarder medlemmar, är med sin storlek och hierarkiska organisation, sin prakt och ståt kolossalt imponerande. Högt uppsatta statsmän begär audiens hos påven och betygar honom sin vörndnad. Den romerska kyrkan är en aktör i världspolitiken som man inte utan vidare kan bortse ifrån. Den har alltid velat göra

Guds rike till ett synligt rike manifesterat i påvestolen och Vatikanstatens mäktiga institutioner.

En påvlig mässa med vackra processioner och skön liturgi i den väldiga Peterskyrkan gör ett överväldigande intryck på människor och når via TV ut över hela världen till miljontals tittare. Påven Franciskus avslutade sin Brasilienresa nyligen med en gigantisk mässa inför tre miljoner människor i Rio de Janeiro – dubbelt så många som kom till Rolling Stones konsert där för några år sedan. Men vi skall komma ihåg att allt det imponerande, den suveräna organisationen och det världsvida nätverk som man har, alltsammans är rest över ett falskt evangelium och en obiblisk lära om påveämbetet som ofelbar uttolkare av kristen tro.

Babylon är skökan som förför och förleder till andlig otukt. I GT kallas ofta Israels ständiga benägenhet att svika förbundet med Gud och börja dyrka avgudar eller idka ekumenisk gemenskap med kananéernas och andra folks gudar för otukt, andlig otukt (Jes. 21:1, Jer. 2:20, Hes. 2). Johannes fick se hur jordens kungar och jordens invånare, ”*som inte har sitt namn skrivna i livets bok*” bedrev otukt med skökan. Hur långt i denna form av otukt har inte påvekyrkan kommit! Förrföre påven Johannes Paulus II sände en hälsning till alla världens muslimer 1991 som började med orden: ”Till mina kära muslimska bröder och systrar” och talade om de som stupat i Gulfkriget, att dessa ”vänt hem till Guds barmhärtiga dom”. Från hans många resor i världen finns bilder på hur han kysser Koranen och tar emot den hinduiska guden Shivas märke på sin panna, ber tillsammans shamaner, hinduer, buddister m.fl. religioner på ett fredsmöte i Assisi, där buddistiska munkar satt en buddhabild på kyrkans altare. Påvekyrkan ser uppenbarligen fram mot en världsreligion som omfattar alla religioner. Den gemensamma nämnaren blir tron på frälsning genom gärningar och förnekelse av Kristus som enda vägen till Gud.

Bilden av den stora skökan och hennes förföriska förfärligheter presenteras i kap 17 som bakgrund till att hon snart skall dömas, besegras och krossas av Lammet Kristus, som är ”*herrarnas Herre och konungarnas Konung*” (17:14).

I kap. 18 får Johannes genom en annan ängel se det antikristliga imperiets undergång. Med stark röst ropar domsängeln: ”*Fallet, fallet är det stora Babylon!*” (v. 2). Guds folk varnas för all kyrkogemenskap med Babylon: ”*Gå ut ifrån henne, mitt folk, så att ni inte tar del i hennes synder och drabbas av hennes plågor*” (v. 4). Sedan ges en dramatiserad skildring av vad som sker med skökan Babylon med hennes kungar och inflytelserika agenter på domens dag. På ”*en enda dag*” (v. 8), kommer den förföriska skökans dom och plågor: död, sorg och svält drabbar henne och hon bränns upp i eld. Sedan visas i målande bilder av hur *alla kungar* som bedrivit otukt med skökan, och *alla köpmän* som tjänat stora pengar i handeln med henne, och *alla fartygskapten* och sjömän som blivit rika på att transportera hennes varor över hela världen, hur de alla gråter och sörjer, och förskräcks inför Babylon som faller. När de står och ser röken från elden som bränner upp henne, ropar de skrämnda: ”*Ve, ve, du stora stad, Babylon ... på en enda timme kom domen över dig*” (v. 10).

Hela det antikristliga imperiet kollapsar i ett nu. Slutbilden visar en väldig ängel som tar upp en sten, stor som en kvarnsten, kastar den i havet och säger: *”Så skall Babel, den stora staden, med våldsamt kraft störtas ner, och man skall aldrig mer finna den.”* Allt detta utspelar sig på den yttersta dagen.

Det himmelska jublet

I kap. 19 hörs en mäktig kör i himlen sjunga en jublande segersång med anledning av den stora skökans fall. Hymnen har fyra verser som alla inleds med *”Halleluja”*. Det är enda gången detta ord, som är vanligt i Psaltaren, förekommer i NT.

Yttersta domen – Kristi slutliga seger över Satan (Kap. 20:1-10)

Tusenårsriket

Detta kapitel börjar med en tillbakablick på Satans makt under kyrkans tid. Johannes får se en syn, där en ängel kom ner från himlen med en stor kedja i handen. Han griper Satan och binder honom i tusen år. Han fängslas i avgrunden, så att han inte kan bedra folken under denna tid, och därefter släpps han lös en kort tid. Sedan ser Johannes en syn i himlen med troner där martyrnas själar regerar med Kristus i tusen år. När Satan till sist släpps lös drar han ut och samlar all folk från jordens fyra hörn, från Gog och Magog, till en slutstrid mot *”de heligas läger och den älskade staden”*. Men han besegras och kastas i *”sjön av eld och svavel, där också vilddjuret och den falske profeten är”* (20:10).

Orden om att Satan blev bunden i tusen år har missbrukats till vilda spekulationer om ett jordiskt tusenårsrike, ett paradys på jorden under tusen år då Kristus tillsammans med återuppståndna martyrer härskar på jorden. Man ser framför sig en tid av fred, rättvisa och goda ordningar på jorden, en tid då alla böjer sig för Kristus och kyrkans lagar. Men efter de tusen åren släpps Satan lös och han mobiliserar då världens länder till att samlas till Harmagedon, där den stora slutstriden mot Kristi kyrka skall stå. Många kiliaster väntar sig bokstavligt en militär uppladdning med arméer och vapen i området kring Palestina. De följer noga alla oroshärdar och krigsutbrott i Mellanöstern, som t.ex. det nuvarande kriget i Syrien. Man ser det som ett förspel till Harmagedon, då Jesus väntas stiga ner till Jerusalem, visa sin makt och krossa alla sina fiender. Men allt detta är rent nonsens. Inget sådant skall ske på det sätt man tänker sig.

Evangelierna och NT i övrigt säger inget om ett tusenårsrike av detta slag. Det är inte svårt att konstatera. Att Jesus aldrig avsåg att upprätta ett jordiskt tusenårsrike framgår av att han konsekvent motsatte sig alla försök att göra honom till en jordisk konung. *”Mitt rike är icke av den här världen”*, sade han till Pilatus (Joh. 18:36). Hans rike kan man inte se med ögonen, det är ett osynligt rike i människans inre (Luk. 17:20 f.). En människa föds in i detta rike genom dopet och tron och förblir där så länge hon tror på Jesus och följer honom. Det är ett rike som består av syndernas förlåtelse, frid och fröjd i den helige Ande. Det är något annat än frid och fröjd i jordisk mening. Den kristna kyrkan lever alltid under korset, alltid under förföljelser, lidanden och bedrävelser ända till dess Kristus kommer åter.

Låt oss se närmare på Upp. 20:1-10. I den första synens ser Johannes en ängel fara ner till avgrunden (dvs. helvetet, djävulens boning) med en kedja i handen. Och med den binder han Satan, den gamle ormen som nu vuxit till en drake, och låser in honom i tusen år. Under denna tid kan han inte bedra folken, inte förföra dem. Satan har alltid varit bunden i vissa avseenden. Han är inte jämbördig med Gud. Hela tiden bestämmer Gud hur långt han får gå. I vilket särskilt avseende är han då bunden här? Vad är det som under de tusen åren gör honom totalt maktlös? Det är tron på evangelium om Kristi död och uppståndelse. Luther har alldeles rätt när han säger att tusenårsriket råder överallt där evangelium predikas och tros i världen. När evangelium predikas och tros av syndare måste Satan alltid släppa sitt grepp om dem. Så länge en människa tror på Jesus kan Satan inte bedra henne, inte röra henne, inte överrumpla och återta henne. Han har ingen hållhake på henne när hennes synd är försonad och borttagen, när hon genom tron är klädd i det vita linnet, är rättfärdig och helig i Kristus, älskad och beskyddad av Gud. Tror du evangelium skall du alltid framför dig se en bunden och i avgrunden fångslad djävul.

Uppenbarelsebokens tusen år är således den troende kyrkans tid fram till hans återkomst. Det är kyrkan som helvetets portar inte får makt över (Matt. 16:18). Att Satans makt på detta sätt skulle bindas och krossas förutsades också av Kristus, när han inför sin förestående död på korset sade: *"Nu går en dom över världen. Nu skall denna världens furste kastas ut"* (Joh. 12:31). Detta är NT:s klara lära och utifrån den måste vi läsa Upp. 20. "Tusenårsriket" är kyrkans tid på jorden då hon predikar evangelium för hela världen och vinner människor för Gud *"och sedan skall slutet komma"*, som Jesus säger (Matt. 24:14). Slutet är Människosönens återkomst på himmelens skyar till den yttersta domen. Och han kommer bara en gång vilket också klart framgår av evangelierna och NT i övrigt.

Men kiliasterna, som drömmer om ett tusenårigt paradiset på jorden, känner sig tvungna att räkna med två återkomster för att få det att gå ihop. Deras första och grundläggande misstag vid läsningen av Upp. är att de ser synerna i kap. 17-20 i kronologisk ordning, som en räkka händelser som följer på varandra. Kristus kommer enligt detta sätt att se först tillbaka för att döma Antikrist (kap. 17-19), sedan kommer de tusen åren då Satan är bunden och därefter kommer Kristus tillbaka igen för att krossa Satan och verkställa den yttersta domen. Men synerna i nämnda kapitel skall inte läsas kronologiskt. Den dom som där uttalas över vilddjuret och den stora skökan Babylon och vad som sägs om Babylons fall är alltsammans aspekter på vad som samtidigt och på en gång sker vid Kristi återkomst på domens dag. Vi bör alltid ha detta i åtanke när vi läser dessa kapitel.

Då ser vi också att Upp. 20:1-10 inte alls säger vad kiliasterna vill få det att säga. Detta avsnitt består av två syner. Den första synen, som handlar om Satans bundenhet under tusen år, är en tillbakablick över kyrkans och evangelieförkunnelsens tid.

I den andra synen ser Johannes i v. 4 troner och martyrernas själar som levde och regerade med Kristus i tusen år. Detta regerande är något *som sker i himlen och från himlen*. Det är en salighet som symboliskt kallas för den första uppståndelsen (v. 5).

Bibeln använder ”uppståndelse” i olika bemärkelser. Jesus liknar t.ex. övergången från andlig död till andligt liv här i tiden vid en uppväckelse (Joh. 5:25). Men här kallas själens övergång från jordiskt liv till himmelskt liv för den första uppståndelsen, till skillnad från den andra och kroppsliga uppståndelsen. Det sägs inte ett ord om att martyrernas regerande skedde på jorden eller att de med sina uppståndna kroppar satt på troner i Jerusalem. Kristus har farit till himlen, sitter nu på Faderns högra sida och regerar därifrån sin kyrka tillsammans med de saligt hädangångna martyrerna. Och han gör det inte bara med dem utan med alla kristna. Alla kristna är konungar och präster enligt Upp. 1:6 och 1 Petr. 2:9. De skall få regera tillsammans med Kristus och är ett med honom i allt. Hans regerande är deras, hans segrar och triumfer likaså.

Vad betyder då: ”*Men de andra döda levde inte, förrän de tusen åren gått*”? (v. 5). Det är en kontrast till vad som sägs om de saliga med del i den första uppståndelsen. ”*De andra döda*” är raka motsatsen till de förra som levde och regerade med Kristus i himlen. De ”*levde inte*”, hade inget liv med Gud, utan hade vilddjurets märke på pannan. De var andligen döda, hade ingen som helst del i den första uppståndelsen. Deras själar var inte i himlen vare sig före eller efter de tusen åren. Dem väntade den andra döden (v. 14), den eviga fördömsen.

Den korta tid då Satan släpps lös syftar på den allra yttersta tiden, då Satan uppåddar hela världen till att göra sig kvitt sista resterna av biblisk tro på Jesus och hans försöning som enda vägen till frälsning. Det är en tid av stor och utbredd antikristlig propaganda, en tid då predikan av lag och evangelium till omvändelse blir alltmer sällsynt, en tid då praktiskt taget ingen vill höra evangelium och vara kristen. Det är den tid om vilken Jesus säger: ”*Men skall väl Människosonen, när han kommer, finna en sådan tro på jorden?*” (Luk. 18:8). Har denna korta tid kommit? Det finns många tecken på att vi lever i just den tiden. Kriget mot klassisk, kristen och biblisk tro har under de sista två århundraden eskalerat till en nivå där massmedia och andra fritt kan ge sig på bibeltrogna kristna och svartmåla dem hur mycket som helst som farliga sekterister. Och kyrkorna själva har i allmänhet övergett tron på Bibeln som Guds ofelbara ord. Allt tyder på att Satan är lös. Han samlar sina styrkor från Gog och Magog, dvs. säga från alla världens hörn för att en gång för alla få bort allt vad sann kristen tro heter.

Vi skall akta oss för alla försök att bestämma vilka länder och folk som är Gog och Magog. Det är bara ett symboliskt uttryck (hämtat från Hesekiels bok 38-39, där det allmänt står för fiender till Guds folk) ”*för folken vid jordens fyra hörn*” (v.8). Det är således fråga om en kamp som förs i hela världen och från alla håll mot kristna som håller fast vid Kristi ord och evangelium. Slutstriden är samma strid som i Upp.16:16 symboliskt nämns som slaget vid Harmagedon (efter hebreiskans Har-Megiddo = Megiddos berg, en plats i södra Galileen där Israel en gång kämpat mot kananéerna).

Men någon strid på ett slagfält i bokstavlig mening blir det inte. När Kristus kommer är allt över. Ryttaren på den vita hästen kommer med sin änglahär. Han dömer och dödar sin store fiende med sin muns anda. På hans befallning kastas Satan i sjön av

eld och svavel och plågas där tillsammans med vilddjuret och den falske profeten i evigheterna evigheter (v. 10).

Den slutliga domsvisionen

Kap. 20 slutar med en kort sammanfattning av yttersta domen. Det är en vision av domaren Kristus på den vita tronen. Böcker öppnas. Alla både levande och döda blir dömda efter sina gärningar efter vad som var skrivet i böckerna. Även en annan bok öppnades, livets bok. I den stod namnen på de utvalda, på de av nåd frälsta i kraft av Lammets blod, på dem som hållit ut till slutet och står som segervinnare. Deras namn offentliggörs nu för alla människor. Alla som inte har sitt namn i livets bok kastas i den eviga elden. Detta är *"den andra döden"*, den sista och eviga döden.

Den nya himlen och den nya jorden (21 – 22:7)

De två sista kapitlen handlar om den nya himlen och den nya jorden. I sköna syner får Johannes se det nya Jerusalem komma ner från himlen. Det nya Jerusalem är smyckat för brudgummens bröllop. Och staden är bruden, Kristi kyrka, *"Lammets hustru"* (21:9). Dessa två sista kapitel skall vi läsa och hämta tröst ifrån. Bildspråket flödar över av guld och ädelstenar, härlighet och ljus. Något tempel finns inte, för Gud och Lammet är templet överallt (21:22). Inga offer, inga syndabekännelser, inga nådemedel behövs längre. Här flödar det eviga livet med Gud. Staden har en flod med livets vatten, klar som kristall, som rinner upp från Guds och Lammets tron. Mitt på den står livets träd som bär frukt tolv gånger om året, varje månad (22:2).

Vi skall komma ihåg att det även här rör sig om bilder av en härlighet som vi i vårt nuvarande tillstånd inte kan förstå fullt ut. Det handlar om *"vad ögat inte har sett och örat inte hört och människohjärtat inte kunnat ana, vad Gud har berett åt dem som älskar honom"* (1 Kor. 2:10). Bilderna ger oss ingen fysiskt beskrivning av livet på den nya jorden, utan en andlig. Allt som kan förknippas med synd, död och sorg är borta. Havet står i Bibeln ofta för storm och svallande vågor som kastar sig över oss och drar oss ner i djupet. Något sådant hav skall inte finnas på den nya jorden. Där råder den oändliga fridens och trygghetens hav. Och när det står att ljus från sol och måne inte behövs, säger det inget om hur det fysiska ljuset kommer att vara. Det vill säga oss att det kommer finnas ett andligt ljus som överglänsar allt annat, nämligen Guds härlighet och Lammets ljus (21:23). Det är något i stil med vad som står i Jesajas profetia om Sions kommande härlighet: *"Solen skall inte mer vara ditt ljus om dagen, månen skall inte mer lysa dig med sitt sken. HERREN skall vara ditt eviga ljus, din Gud skall vara din härlighet"* (Jes. 60:19). I jämförelse med det ljuset är sol och måne matta och svaga ljus.

Det allt överskuggande på den nya jorden och den nya tillvaron är att där har Guds skapelse av människan nått sitt slutliga mål. *"Se, nu står Guds tabernakel bland människorna, och han skall bo ibland dem och de skall vara hans folk, och Gud själv skall vara hos dem. Och hans skall torka alla tårar från deras ögon. Döden skall inte finnas mer och ingen sorg och plåga. Ty det som förr var är borta"* (21:3-4).

Avslutning

Vi sammanfattar vårt studium av Uppenbarelseboken med läsråden som vi gav i början.

- A. *Upp. skall tolkas i ljuset av vad Jesus i evangelierna och NT i övrigt klart lär om den yttersta tiden.*
- B. *Upp. presenterar sitt budskap i symboler och bilder – varning för bokstavlig tolkning.*
- C. *Upp. beskriver inte händelserna i strikt kronologisk ordning. Ibland handlar synerna om olika saker som sker samtidigt.*
- D. *Upp. handlar om kyrkans andliga kamp och slutliga seger – använd den inte som spådomsbok och till spekulationer i andra avseenden.*
- E. *Upp. är skriven till tröst och styrka för den troende kyrkan i den yttersta tidens kamp och strid. Bokens budskap är: Kristus för sin kyrka genom lidande till härlig seger.*

Har man ovanstående saker i åtanke vid läsning av Upp. undviker man en rad fällor och feltolkningar och får i stället stor tröst och uppmuntran i den yttersta tidens kamp och strid.

Kristi ankomst skall vi inte frukta utan längta efter och säga med slutorden i Uppenbarelseboken: ”*Amen, kom, Herre Jesus!*”. Allt handlar till sist om att ha Guds sigill på sin panna och sitt namn skrivet i livets bok. Det har vi när vi tror på det rena och klara evangeliet om syndernas förlåtelse, vunnet åt oss genom Lammets blod. Är du osäker på om ditt namn är skrivet i livets bok, så tänk på ditt dop och hör vad Anden och bruden säger. De säger: ”*Kom! ... Och den som törstar må komma. Ja, den som vill, må ta emot livets vatten för intet*” (22:17).

Ack, mildaste Jesus, föröka oss trona,
att vi må beredda och vakande stå,
att vi ej bortmista vår salighets krona
och att vi din nåd ej förlustiga gå.
O räck oss din hand, vår Frälsareman,
och för oss till himlens lycksaliga land.
Amen.

Uppenbarelsebokens innehåll

Inledning, 1:1-20

De sju sändebreven	<i>Efesus</i> 2:1-7	<i>Smyrna</i> 2:8-11	<i>Pergamus</i> 2:12-17	<i>Tyatira</i> 2:18-19	<i>Sardes</i> 3:1-6	<i>Filadelfia</i> 3:7-13	<i>Laodicea</i> 3:14-22	<i>Paus</i> Tronvisionen Bokrullen 4:1-5:14
De sju sigillen	<i>1:a sigillet</i> Den vita hästen 6:1-2	<i>2:a sigillet</i> Den röda hästen 6:3-4	<i>3:e sigillet</i> Den svarta hästen 6:5-6	<i>4:e sigillet</i> Den blekgula hästen 6:7-8	<i>5:e sigillet</i> Själarna under altaret 6:9-11	<i>6:e sigillet</i> Domens dag 6:12-19	<i>Paus</i> Kyrkan på jorden och i himlen, 7	<i>7:e sigillet</i> Tystnad och förberedelse 8:1-6
De sju basunerna	<i>1:a basunen</i> Hagel och eld 8:7	<i>2:a basunen</i> Blod 8:8-9	<i>3:e basunen</i> Förgiftat vatten 8:10-11	<i>4:e basunen</i> Förmörkelse 8:12-13	<i>5:e basunen</i> Gräshoppor 9:1-12	<i>6:e basunen</i> Ryttarhärar 9:13-21	<i>Paus</i> Kyrkans vittnesbörd i lidandet 10:1-11:14	<i>7:e basunen</i> Vredens dag har kommit 11:15-19
De sju synerna	<i>1:a synen</i> Kvinnan och draken 12:1-17	<i>2:a synen</i> Vilddjuret ur havet 13:1-10	<i>3:e synen</i> Vilddjuret ur jorden 13:11-18	<i>4:e synen</i> De 144 000 på Sions berg 14:1-5	<i>5:e synen</i> Ängeln med ett evigt evangelium 14:6-13	<i>6:e synen</i> Domens två skördar 14:14-20	<i>7:e synen</i> Förberedelse för de sju sista plågorna 15:1-8	
De sju skålarna	<i>1:a skålen</i> Bölder på människor 16:1-2	<i>2:a skålen</i> Blod i havet 16:3	<i>3:e skålen</i> Blod i strömmar och källor 16:4-7	<i>4:e skålen</i> Brännande eld 16:8-9	<i>5:e skålen</i> Mörker 16:10-11	<i>6:e skålen</i> Onda andar samlar till slutstrid 16:12-16	<i>7:e skålen</i> Världens slut 16:17-21	
Yttersta domen	Domen över den stora skökan och Babylons fall, 17-18 Himlens jubel däröver, 19. Kristi seger över Satan och den slutliga domen, 20							
Se, jag gör allting nytt	En ny himmel och en ny jord. Det nya Jerusalems härlighet och det eviga livets saliga glädje hos Gud, 21-22:5							
Avslutning, 22:6-21								